

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO 34/2005 vp

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta parlamentin ja neuvoston asetukseksi (yhteistyöyhtymäasetus)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 16 päivänä marraskuuta 2005 lähettänyt jatkokirjelmän 1. SM 09.11.2005 asiassa U 69/2004 vp hallintovaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana

- lainsäädäntöneuvos Kari Parkkonen, sisäasiainministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— Suomen Kuntaliitto.

Viitetiedot

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnon HaVL 2/2005 vp.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Asiassa on kysymys ehdotuksesta alueellisen yhteistyön eurooppalaista yhtymää koskevaksi parlamentin ja neuvoston asetukseksi. Puheenjohtajavaltio Yhdistynyt kuningaskunta on tehnyt uuden kompromissiesityksen. Kyseessä on käytännössä uusi esitys.

Yhtymän luonnetta koskevaan 1 artiklaan ei ole tehty merkittäviä muutoksia. Artikla 1bis on uusi. Sen mukaan yhtymään sovelletaan sen maan kansallisia lakeja, jossa yhtymän kotipaikka on. Tällaista valtiota kutsutaan nimikkeellä johtava jäsenvaltio (lead Member State). Kyseisen maan lakeja sovelletaan säännöksessä kaikkiin sellaisiin asioihin, joista ei säädetä ko. asetuksessa, tai jos asiasta ei ole nimenomaisesti määrätty yhtymän sopimuksessa tai säännöissä. Sovellettava laki on se, jota sovelletaan vastaa-

vantyyppisiin yhteisöihin. Säännöksen mukaan johtava jäsenvaltio nimittää myös tahon valvomaan yhtymän toimia ja varojen hallinnointia.

Artiklaan 2 on tehty lisäys, jonka mukaan yhtymä koostuu jäsenistä, jotka ovat kelpoisia kansallisen lain mukaan osallistumaan yhtymään ja kuuluvat 1 kohdassa tarkoitettuihin luokkiin, joita ovat jäsenvaltio, alueelliset ja paikalliset viranomaiset sekä muut julkisia hankintoja koskevan direktiivin tarkoittamat julkisyhteisöt.

Artikla 3 koskee yhtymän perustamista. Jäsenvaltiot hyväksyvät yhtymän perustamisen, paitsi jos 2 artiklan 1 kohdan b—d-kohdissa tarkoitettujen viranomaisten tai yhteisöjen toimenpiteet ovat ristiriidassa kansalliseen lainsäädäntöön. Jäsenten tulee ilmoittaa aikomuksesta perustaa yhtymä jäsenvaltioille, joita asia koskee, lähettämällä niille jäljennös yhtymän perusta-

mista koskevasta sopimusluonnoksesta. Jäsenvaltioiden tulee hyväksyä etukäteen yhtymän perustaminen. Jos perustamista ei hyväksytä, jäsenvaltion tulee antaa perusteltu vastaus epäämisen syistä kahden kuukauden kuluttua. Lisäksi artiklassa on säännös yhtymän rekisteröimisestä.

Artiklassa 4 säädetään yhtymän tehtävistä. Yhtymän tehtävät rajoittuvat taloudelliseen ja sosiaaliseen koheesioon, jonka määrittävät yhtymän jäsenet oman toimivaltansa puitteissa. Säännös vastaa laajuudeltaan komission alkupe-
räistä esitystä. Artiklassa määritellään myös ne julkisen vallan käyttöön liittyvät kysymykset, joita asetus ei koske. Sellaisia ovat ainakin poliisi- ja sääntelytehtävät. Artiklan sanamuotoja on uudistettu. Sisältö on kuitenkin pysynyt suurelta osin muuttumattomana.

Artiklan 5 säännöksiä sopimuksen sisällöstä on selvennetty suhteessa yhtymän sääntöihin artiklassa 6. Artikla 6 on pysynyt käytännössä muuttumattomana. Yhtymän pakollisia toimieli-
miä koskeva artikla 7 on pysynyt sisällöltään muuttumattomana.

Artiklassa 8 säädetään budjetista ja vastuus-
ta. Uutena asiana kohtaan 4 on otettu säännös

siitä, että jäsenvaltiolla ei ole taloudellista vas-
tuuta sellaisesta yhtymästä, jossa se ei ole jäse-
nenä.

Artikla 9 koskee voimaantuloa. Lähtökohta-
na on, että asetusta voitaisiin soveltaa 1.1.2007
lukien.

Valtioneuvoston kanta

Suomi katsoo, että ehdotus on edennyt Suomen
kannalta hyvään suuntaan. Suomi voi periaat-
teessa hyväksyä sen esityksen lähtökohdan, että
yhtymän perustamista koskevan sopimuksen hy-
väksyminen edellyttää jäsenvaltion hyväksymis-
tä. Suomi katsoo kuitenkin, että myös uudessa
ehdotuksessa on useita kohtia, jotka ovat edel-
leen perustuslain vastaisia. Asetusehdotuksen
tarkoittaman yhtymän perustamisen tulisi olla
jäsenvaltiolle aidosti valinnainen. Asetusehdo-
tuksen ei tulisi edellyttää jäsenvaltiota ryhty-
mään lainsäädännöllisiin toimenpiteisiin silloin,
kun ehdotuksen mukaista mahdollisuutta perus-
taa yhtymä ei käytetä.

Lisäksi valtioneuvoston kanta sisältää artikla-
kohtaiset kannanotot perusteluineen.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Asiassa on kyse puheenjohtajavaltio Yhdisty-
neen kuningaskunnan kompromissiesityksestä
alueellisen yhteistyön eurooppalaista yhtymää
koskevaksi asetukseksi. Hallintovaliokunta on
aikaisemmissa käsittelyvaiheissa antanut lau-
sunnnot HaVL 2/2005 vp — U 69/2004 vp ja
HaVL 39/2004 vp — E 114/2004 vp. Perustusla-
kivaliokunta on arvioinut aiempaa asetusluon-
nosta lausunnossaan PeVL 26/2005 vp —
U 69/2004 vp.

Saadun selvityksen perusteella asetusehdo-
tuksessa on tapahtunut myönteistä kehitystä ja
Suomen esiin nostamia kysymyksiä on otettu eh-
dotuksessa huomioon. Esitykseen sisältyy kui-
tenkin edelleen ongelmallisia kohtia. Keskeiset
ongelmat liittyvät yhtymään sovellettavaan lain-
säädäntöön ja yhtymän tehtäväalaa, johon liit-

tyy myös julkisen vallan käyttöä koskeva kysy-
mys. Ehdotukseen ei sisälly säännöksiä hyvän
hallinnon takeista, oikeudesta käyttää omaa kiel-
tä asioitaessa yhtymän kanssa eikä asiakirjajul-
kisuudesta. Ehdotus ei myöskään sisällä toi-
meenpanoa koskevia säännöksiä.

Varsin iso muutos aiempaan on se lähtökoh-
ta, että yhtymän perustaminen edellyttää asian-
omaisten jäsenvaltioiden hyväksymistä. Jäsen-
valtio voisi jättää yhtymän perustamisen hyväk-
symättä, jos se katsoo, että yhtymä ei ole yhty-
män perustajaviranomaisia koskevan kansalli-
sen lainsäädännön mukainen. Ehdotettuun lähtö-
kohtaan voidaan hallintovaliokunnan näkemyk-
sen mukaan suhtautua periaatteessa myönteises-
ti. Jäsenvaltion rooli ja esimerkiksi se, mitä kan-
sallista lainsäädäntöä koskevalla viittauksella

oikeastaan tarkoitetaan, jäävät kuitenkin epäselväksi. Asiaa on tarpeen vielä selventää.

Asetusehdotuksen mukaan yhtymän tehtäviä sovittaisiin yhtymän jäsenten tekemässä sopimuksessa. Tehtäväalaa on pyritty määrittämään viittauksella taloudelliseen ja sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen ja yhteistyöhön sekä säännöksellä, jonka mukaan tehtäviin kuuluisivat ainoastaan rakennerahastoista osarahoitettavien alueellisen yhteistyön ohjelmien täytäntöönpano ja minkä tahansa muun taloudellisen ja sosiaalisen rajaseutu-, valtioiden välisen tai alueiden välisen yhteistyötoimen toteuttaminen. Hallintovaliokunnan näkemyksen mukaan yhtymän jäsenten sopimustoimivalta ja yhtymän tehtävämäärittely jäävät varsin väljiksi eikä säännöksestä tai muusta valiokunnan käytettävissä olevasta aineistosta ilmene, mitä yhtymän tehtävät konkreettisesti voisivat olla. Tämä tekee hankalaksi arvioida muun muassa yhtymän tarpeellisuutta ja esimerkiksi sitä, sisältyykö yhtymän tehtäviin mahdollisesti julkisen vallan käyttöä.

Asialla on merkitystä myös mahdollisten toimenpanosäännösten kannalta.

Hallintovaliokunta suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti pyrkimykseen helpottaa ja edistää rajat ylittävää ja alueiden välistä yhteistyötä. Hallintovaliokunta kuitenkin katsoo valtioneuvoston tavoin, että yhtymän perustamisen tulisi olla aidosti valinnaista. Lisäksi valiokunta korostaa, että mitään varojen jakoa ei pidä sitoa yhtymän olemassaoloon. Turhien rakenteiden luomista tulee myös välttää.

Lopuksi hallintovaliokunta vielä tähdentää, ettei asetusehdotuksen käsittelyllä tule viivästyttää uuden kauden rakennerahasto-ohjelmien käynnistämistä.

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan edellä esitetyin painoituksin.

Helsingissä 14 päivänä joulukuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Matti Väistö /kesk
 vpj. Veijo Puhjo /vas
 jäs. Nils-Anders Granvik /r
 Lasse Hautala /kesk
 Rakel Hiltunen /sd
 Hannu Hoskonen /kesk
 Jyrki Kasvi /vihr
 Esko Kurvinen /kok

Lauri Kähkönen /sd
 Kari Kärkkäinen /kd
 Lauri Oinonen /kesk
 Heli Paasio /sd
 Satu Taiveaho /sd
 Tapani Tölli /kesk
 Ahti Vielma /kok
 Tuula Väättäinen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne.